

การบริการสาธารณสุขและการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ขวัญหทัย นาคนิยม

สาขาวิชาประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี

บทคัดย่อ

ในปัจจุบัน สังคมทั่วโลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผลจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ทำให้คนมีอายุยืนยาวขึ้น ผู้สูงอายุจึงเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนและพัฒนาสังคมและประเทศ หลายประเทศที่นำเอาเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรม มาใช้ในการให้บริการสาธารณสุขในด้านการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุกลายเป็นเรื่องท้าทายที่สำคัญต่อสังคม รวมถึงการบริหารและบริการสาธารณสุขของภาครัฐและทุกภาคส่วนในสังคม เนื่องจากผู้สูงอายุมักประสบปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อนและต้องการการดูแลที่เหมาะสม บริการสาธารณสุข การเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการเข้าถึงบริการสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและมีหลายด้าน เช่น ด้านสุขภาพ ด้านการเงิน ด้านการคมนาคม ด้านกิจกรรมสันทนาการ และด้านการส่งเสริมและสร้างเสริมสุขภาพ บริการสาธารณสุข จึงมีบทบาทสำคัญ และเป็นสิ่งรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคม ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างเงื่อนไขและความร่วมมือที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุในการเข้าถึงการดูแลสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข โดยมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งในปัจจัยดังกล่าว ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้สูงอายุ สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ การดูแลตนเอง และการบริการทางการแพทย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการสาธารณสุขและการสร้างเสริมสุขภาพ และใช้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เป็นทางออกที่มีประสิทธิภาพสำหรับการรับมือกับสังคมสูงวัย เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ยังช่วยลดภาระของผู้ดูแลและระบบสาธารณสุขในระยะยาว รวมไปถึงช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาระบบบริการและการสื่อสารในการส่งเสริมการสร้างเสริมสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุและทุกคนในสังคม ด้วยการร่วมคิดร่วมทำเพื่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของการให้บริการสาธารณสุขให้กับผู้สูงอายุทุกคนในประเทศ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยและปลอดภัยต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: การบริการสาธารณสุข; การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ; เทคโนโลยีดิจิทัล

วันรับ: 15 ต.ค. 2567

วันแก้ไข: 17 พ.ย. 2567

วันตอบรับ: 20 พ.ย. 2567

บทนำ

ในปัจจุบัน สังคมทั่วโลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผลจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ทำให้คนมีอายุยืนยาวขึ้น ผู้สูงอายุจึงเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนและพัฒนาสังคมและประเทศ และมีประเทศต่างๆ หลายประเทศที่ได้นำเอาเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรม มาใช้ในการให้บริการสาธารณสุขในด้านการสร้างสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น ประเทศสวีเดน ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ทั้งนี้ ประเทศไทยก็กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2567⁽¹⁾ จึงทำให้การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุกลายเป็นเรื่องท้าทายที่สำคัญต่อสังคม รวมถึงการบริหารและบริการสาธารณสุขของภาครัฐและทุกภาคส่วนในสังคม เนื่องจากผู้สูงอายุมักประสบปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อนและต้องการการดูแลที่เหมาะสม บริการสุขภาพแบบดั้งเดิมมักมีข้อจำกัดในการเข้าถึง เช่น การขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ การเดินทางที่ยากลำบาก และความไม่สะดวกในการรับบริการ⁽²⁾ ทำให้ผู้สูงอายุหลายคนไม่สามารถเข้าถึงการดูแลสุขภาพที่จำเป็นได้อย่างทั่วถึง การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการดูแลสุขภาพ จึงกลายเป็นทางเลือกที่สำคัญในการให้บริการ และการดูแล รวมถึงการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการ รวมถึงการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงแต่สามารถช่วยให้ผู้สูงอายุเข้าถึงการรักษาทางการแพทย์ได้ง่ายขึ้น แต่ยังสามารถช่วยให้ความช่วยเหลือติดตามสุขภาพของตนเองได้ดียิ่งขึ้น ผ่านแอปพลิเคชันและอุปกรณ์ต่างๆ ที่สามารถวัดและวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพ การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพด้วยตนเอง จึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างการตระหนักรู้ที่สรรหาวิธีการในการส่งเสริมหรือสร้างเสริมสุขภาพด้วยตนเองรวมถึงการเข้าถึงบริการสาธารณสุขในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของภาครัฐและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

บทความนี้ให้ความสนใจในเรื่อง ความสำคัญของบริการสาธารณสุขของภาครัฐในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และ

วิธีการที่เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถเข้ามาช่วยสร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้กับผู้สูงอายุโดยใช้วิธีเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการศึกษา คือ เอกสาร ตำรา เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และบทความวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ใช้วิธีการวิเคราะห์หาแก่นสาระ (thematic analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลในเอกสาร (document analysis) เพื่อนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ความท้าทายที่ยังคงมีอยู่ และเพื่อแนวทางในการพัฒนาบริการสุขภาพให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจและประเด็นที่ทำท้าทายสำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน

บริการสาธารณสุขและการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของผู้สูงอายุ

การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นแนวทางที่มีศักยภาพและมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ที่จำเป็นเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถช่วยให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ การดูแลตนเอง และการบริการทางการแพทย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเทคโนโลยีดิจิทัล ช่วยให้ภาครัฐและส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุ สามารถใช้เป็นช่องทางในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุและครอบครัวที่มีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุทั้งในผู้สูงอายุที่ต้องได้รับการดูแลเจ็บป่วยชราภาพ มีโรคประจำตัวที่เป็นโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดัน โรคไต และโรคอื่นๆ ที่ต้องได้รับการเฝ้าระวังดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ อีกทั้งการให้บริการสาธารณสุขผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี ให้สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขและต่างๆ รวมถึงเข้าถึงข้อมูลในการดูแลสุขภาพของตนเองหรือเพื่อนผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อเป็นอีกหนึ่งกำลังสำคัญในการดูแลชุมชนและสังคมอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล จึงเป็นสิ่งที่สำคัญในปัจจุบันบริการสาธารณสุขที่สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้เพื่อให้บริการผู้สูงอายุ มีหลากหลายแนวทาง เช่น การแพทย์ทางไกล (telemedicine) เพื่อสุขภาพกายและสุขภาพใจที่แข็งแรง การแพทย์ทางไกลเป็นการใช้เทคโนโลยีในการให้บริการทางการแพทย์ ที่เริ่มได้รับความนิยมและนำมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยแพร่หลายมากขึ้น

โดยที่ผู้สูงอายุสามารถปรึกษาแพทย์ผ่านวิดีโอคอล หรือ แชนดออนไลน์ การแพทย์ทางไกลช่วยลดความจำเป็นในการเดินทางและเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการ ซึ่งเหมาะสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหวหรืออาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล⁽⁶⁾ แต่ในปัจจุบันนอกจากสุขภาพทางกายภาพ โรคภัยไข้เจ็บทางกายต่างๆ แล้วสิ่งสำคัญที่ควรให้ความสนใจและนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลทางการแพทย์ทางไกลมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพิ่มมากขึ้น เห็นจะเป็นความสนใจในเรื่องสุขภาพจิต เนื่องจากสภาวะสังคมปัจจุบันค่อนข้างมีความตึงเครียด ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสภาวะความเหงา ความเศร้าจากการที่ลูกหลานต้องทำงานนอกบ้าน หรือทำงานต่างจังหวัด ต่างประเทศ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกเหงาและโดดเดี่ยว จึงอาจทำให้เกิดสภาวะเครียดและซึมเศร้าโดยไม่รู้ตัว การตรวจสุขภาพประจำปีในปัจจุบันจึงควรส่งเสริมให้มีการตรวจสภาวะทางจิตใจหรือสุขภาพจิตของผู้สูงอายุร่วมด้วย ทั้งนี้การนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลทางการแพทย์ทางไกลมาใช้ในการช่วยดูแลสอดส่อง หรือการมีนักจิตวิทยาจิตแพทย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษา มาพูดคุยสอบถามผ่านแชตออนไลน์ วิดีโอคอล เพื่อให้คำปรึกษาหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุคลายความเหงาและรู้สึกถึงคุณค่าของตนเองที่มีต่อครอบครัว ชุมชน และสังคมได้ การแพทย์ทางไกลจึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการสาธารณสุขทางการแพทย์ที่น่าสนใจ ทั้งในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ หรือการสร้างแอปพลิเคชันสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะที่จะสามารถติดตั้งได้ในสมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต หรือสมาร์ตวอชหรือนาฬิกาอัจฉริยะ ซึ่งในปัจจุบันมีหลากหลายแอปพลิเคชันที่ได้ทำออกมาเพื่อตอบสนองความต้องการตามเทรนด์การรักษาสุขภาพของคนยุคนี้เพิ่มมากขึ้น หากภาครัฐหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุหรือโรงพยาบาลต่างๆ นำแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุเข้ากับระบบของทางโรงพยาบาล และมีระบบที่สะดวกและปลอดภัยในเรื่องข้อมูลส่วนตัวของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการบันทึกสุขภาพของผู้ป่วย หรือผู้สูงอายุ ในยามเจ็บป่วยรวมถึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิที่ผู้สูงอายุ ครอบครัวยุคควรได้รับ เพื่อความสะดวกและความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล และการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการ

ให้บริการ ประโยชน์ของแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน หรือ แท็บเล็ต ที่ออกแบบมาเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การบันทึกข้อมูลสุขภาพ ผู้สูงอายุสามารถบันทึกอาการ การใช้ยา และกิจกรรมประจำวัน ช่วยให้แพทย์มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยและการรักษา การตั้งเตือนเรื่องยา^(7,8) แอปพลิเคชันสามารถช่วยตั้งเตือนเวลาที่ต้องทานยา ช่วยให้ผู้สูงอายุไม่ลืมและทานยาตามที่กำหนด หากรวมอยู่ในแอปเดียวและเป็นแอปพลิเคชันที่มีความปลอดภัยสูงและใช้ร่วมกันในหลายๆ องค์กรที่เกี่ยวข้องได้จะทำให้ประสิทธิภาพในการให้บริการและการเข้าถึงบริการของภาครัฐและส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงตัวผู้สูงอายุเอง หรือผู้ดูแล และบุคคลในครอบครัวก็จะสะดวก และทำให้เกิดการใช้ประโยชน์จากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการให้บริการสาธารณสุขของประเทศดีขึ้น นอกจากนี้ช่องทางแอปพลิเคชันและระบบการแพทย์ทางไกลแล้วนั้นแพลตฟอร์มการสร้างเสริมสนับสนุนสุขภาพ ก็เป็นสิ่งที่ควรได้รับการสนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์ที่แพร่หลายและจัดทำอย่างเป็นระบบเพื่อให้สะดวกในการเข้าถึงข้อมูลหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สูงอายุซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผู้ให้บริการข้อมูลให้ง่ายขึ้น หรือการสร้างชุมชนออนไลน์สำหรับผู้สูงอายุสามารถช่วยให้ผู้สูงอายุที่มีที่ปรึกษาและการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมวัยเดียวกัน หรือเป็นผู้สูงอายุด้วยกันเอง โดยแพลตฟอร์มออนไลน์นี้ผู้สูงอายุสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพได้ และ มีความเป็นส่วนตัว มีความปลอดภัย ซึ่งสามารถทำให้ผู้สูงอายุ รู้สึกไม่โดดเดี่ยวและมีแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพ ทั้งทางกายและทางจิตใจ ได้ดีอีกทางหนึ่ง และแนวทางหนึ่งที่ยืดไม่ได้ในการจะนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อให้บริการสาธารณสุขใดๆ แก่ผู้สูงอายุ นั่นก็คือการส่งเสริมการออกกำลังกาย ในปัจจุบันก็มีแอปพลิเคชันเกี่ยวกับการออกกำลังกายมากมาย แต่การแอปพลิเคชันและโปรแกรมออนไลน์ที่เสนอแผนการออกกำลังกาย เฉพาะสำหรับผู้สูงอายุสามารถช่วยส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจได้ การมีโปรแกรมการออกกำลังกายที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีความแข็งแรง เพิ่มความยืดหยุ่น ลดการเกิดโรคสมองเสื่อม และลดความเสี่ยงของการเกิดโรคเรื้อรัง จากการออกกำลังกายผ่านแอปพลิเคชันได้อีกด้วย ดังนั้นการสร้างเสริมสุขภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงวิธีการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โดยการใช้เทคโนโลยีสามารถช่วยเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพ ส่งเสริมการดูแลตนเอง และสร้างแรงสนับสนุนทางสังคม การลงทุนในการพัฒนาเทคโนโลยีและการสร้างระบบบริการที่เหมาะสมจะช่วยเสริมสร้างสุขภาพที่ดีและคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในสังคมปัจจุบัน

ความท้าทายและข้อควรพิจารณา ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดูแลสุขภาพ และการให้บริการผู้สูงอายุ

ความท้าทายและข้อควรพิจารณาในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดูแลสุขภาพและให้บริการแก่ผู้สูงอายุ แม้ว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ และการนำมาสนับสนุนการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ จะมีประโยชน์มากมาย แต่ก็มีความท้าทายและข้อควรพิจารณาหลายประการที่ควรตระหนักไว้ เพื่อให้การสร้างเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่แล้ว ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ได้แก่ (1) การเข้าถึงเทคโนโลยี อุปกรณ์และการเชื่อมต่ออุปกรณ์ในการใช้งานมีความสำคัญ ซึ่งผู้สูงอายุอาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึง อุปกรณ์เทคโนโลยี อุปกรณ์ เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรือ คอมพิวเตอร์ รวมถึงการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียร ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถใช้บริการดิจิทัลได้ (2) ค่าใช้จ่าย ในการซื้ออุปกรณ์และบริการอินเทอร์เน็ตอาจเป็นภาระทางการเงินสำหรับผู้สูงอายุบางคนและ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ในสังคมไทยเป็นผู้มีรายได้น้อย และเป็นกลุ่มเปราะบาง⁽⁹⁾ (3) การเรียนรู้และความเข้าใจ การเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี เทคโนโลยีอาจเป็นเรื่องยากและซับซ้อนสำหรับผู้สูงอายุ หลายคนการเรียนรู้ให้เกิด ความรู้ด้านเทคโนโลยีของผู้สูงอายุหลายคนอาจมีความไม่มั่นใจหรือขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งอาจทำให้ ผู้สูงอายุ ปิดกั้น ละเลยการใช้ บริการสาธารณะขององค์กรต่างๆ ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการให้บริการ ซึ่งเป็นข้อจำกัดและความท้าทายที่สำคัญ ในการจะเปลี่ยนแปลงให้เท่าทันกระแสเทคโนโลยีดิจิทัล หรือปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่กำลังได้รับความนิยมและ ยอมรับกันทั่วโลกในปัจจุบัน (4) การขาดการอบรมที่เหมาะสม และการสนับสนุนจากครอบครัวหรือชุมชนอาจส่งผลให้

ผู้สูงอายุไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความมั่นใจในการที่จะเข้าถึงเทคโนโลยีและบริการ ต่างๆ (5) ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล ผู้สูงอายุและครอบครัวรวมถึงประชาชนทั่วไปอาจจะมีความกังวลใจในการเก็บข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุ ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล⁽¹⁰⁾ เพราะในปัจจุบันยังมีกระแสความ ไม่ปลอดภัยในข้อมูลส่วนตัวทางดิจิทัล ทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐจึงจำเป็นที่จะต้อง มีการจัดการข้อมูลที่มีความปลอดภัย เนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลเหล่านี้มีความสำคัญและ เป็นเรื่องที่อ่อนไหว ความไว้วางใจหรือความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีเทคโนโลยีดิจิทัล ของผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปในปัจจุบัน (6) ความเสี่ยง จากการละเมิดข้อมูล เป็นความท้าทาย ข้อจำกัดที่สืบเนื่อง จากความกังวลด้านความปลอดภัยของข้อมูลผู้ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลนั้นอาจมีความเสี่ยงที่ข้อมูลสุขภาพจะถูกเข้าถึงโดย ไม่ได้รับอนุญาต ถูกขโมยข้อมูล ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้ข้อมูล ในทางที่ผิด (7) คุณภาพของข้อมูลและการบริการความ ท้าทายนี้ เป็นข้อควรพิจารณาที่ภาครัฐและผู้ให้บริการ สาธารณะแก่ผู้สูงอายุควรให้ความตระหนักและใส่ใจเป็น สิ่งคุณภาพของข้อมูลและการบริการ ควรคำนึงถึงความ น่าเชื่อถือของข้อมูล ข้อมูลที่ผู้สูงอายุได้รับจากแหล่งต่างๆ อาจไม่ถูกต้องหรือเชื่อถือได้ ซึ่งอาจนำไปสู่การตัดสินใจ ที่ไม่ดีเกี่ยวกับสุขภาพ ดังนั้นผู้ให้บริการหรือภาครัฐ ควร ตรวจสอบข้อมูลและสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดแก่ผู้สูงอายุ ผู้รับบริการ การบริการที่มีคุณภาพ ในการใช้งานเทคโนโลยี มาใช้ร่วมกับการให้บริการทางการแพทย์จากผู้เชี่ยวชาญ อาจจะทดแทนการบริการแบบเผชิญหน้าได้ในบางกรณี เท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้การบริการมีคุณภาพและตอบสนองต่อ ความต้องการในการรับบริการ จึงควรมีการประเมินคุณภาพ บริการอย่างสม่ำเสมอ (8) ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ค่านิยม ศนคติ และความเชื่อ เกี่ยวกับสุขภาพและเทคโนโลยี ของผู้สูงอายุอาจแตกต่างกันไปตามภูมิภาคและวัฒนธรรม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การรับรู้และการใช้เทคโนโลยี รวมถึงเรื่อง ของภูมิศาสตร์ ในกรณีที่ผู้สูงอายุในพื้นที่ห่างไกลอาจ มีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการสุขภาพดิจิทัล เนื่องจาก อาจขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ที่ไม่เสถียร หรือไม่เพียงพอต่อการเข้าถึงการใช้บริการ (9) การ สนับสนุนจากผู้ดูแล การสนับสนุนจากผู้ดูแลเป็นความ

ท้าทายและครอบครัวควรพิจารณาที่เป็นข้อจำกัดสำคัญ ในการพัฒนาการใช้งานในระบบบริการสาธารณะผ่าน เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องด้วยบทบาทของ ผู้ดูแล ซึ่งมักเป็นสมาชิกในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดที่มี บทบาทสำคัญในการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุในการใช้ชีวิต ประจำวัน รวมถึงมีอิทธิพลสำคัญต่อการส่งเสริมช่วยเหลือ ผู้สูงอายุในการใช้หรือการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ เป็นอย่างมาก เพราะหากผู้ดูแลไม่สนับสนุนหรือไม่มีความสามารถในการสนับสนุน การเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล ผู้สูงอายุอาจไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพและอาจไม่ต้องการใช้ หรือเข้าถึงเทคโนโลยี ดิจิทัล จะเห็นได้ว่าความท้าทายและข้อควรพิจารณา ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการจะนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ หรือให้บริการสาธารณะ ต่างๆ เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในทุกมิติ จึงมีความท้าทาย ที่หลากหลาย ซึ่งต้องการความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ในการพัฒนาระบบบริการที่ครอบคลุมและเหมาะสม และ การมีความเข้าใจต่อการรับรู้ถึงข้อจำกัดและความท้าทาย เหล่านี้จะช่วยให้การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อการให้บริการและสร้างสุขภาพที่ดีให้กับผู้สูงอายุ ในสังคม

บริการสาธารณะและการสร้าง สุขภาพผู้สูงอายุด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ต่างประเทศนำมาใช้

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เป็นแนวทางที่หลายประเทศได้นำมาใช้เพื่อรับมือกับความ ท้าทายด้านสาธารณสุขและบริการสาธารณะต่างๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งมีความต้องการการ ดูแลเป็นพิเศษ ในต่างประเทศมีหลายประเทศที่ประสบ- ความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการ สาธารณะ ดังนี้

ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุ มากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง และเป็นประเทศที่มีการส่งเสริม การสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัล ญี่ปุ่นได้พัฒนา เทคโนโลยีหุ่นยนต์เพื่อช่วยดูแลผู้สูงอายุ หุ่นยนต์ที่ใช้ ในการดูแล เช่น หุ่นยนต์ Paro (หุ่นยนต์รูปแมวน้ำ) ได้รับ

การออกแบบเพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตให้กับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม หุ่นยนต์นี้สามารถ ตอบสนองต่อการสัมผัสและเสียงของผู้ใช้ ทำให้ผู้สูงอายุ รู้สึกว่ามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิต นอกจากนี้ ญี่ปุ่นยังใช้ หุ่นยนต์ RIBA (robot for interactive body assistance) เพื่อช่วยในการยกเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุ⁽¹¹⁾ ลดภาระการดูแลจากพยาบาลและผู้ดูแล จึงถือได้ว่าประเทศ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัล และ นวัตกรรม มาใช้ในการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขและ บริการสาธารณะต่างๆ เพื่อผู้สูงอายุได้อย่างน่าสนใจ นำไปสู่ประสิทธิภาพในการให้บริการที่ดีของประเทศและ การพัฒนาของประเทศอีกด้วย

ประเทศสวีเดน มีระบบการดูแลผ่านแอปพลิเคชันและ การติดตามสุขภาพทางไกล สวีเดนมีระบบการดูแลสุขภาพ ผู้สูงอายุที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามสุขภาพและ ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตอย่างอิสระได้มากขึ้น แอปพลิเคชัน เช่น KRY และ MinDoktor ให้บริการปรึกษา แพทย์ทางไกล (telemedicine) ผ่านวิดีโอคอล ผู้สูงอายุ สามารถติดต่อแพทย์เพื่อรับคำปรึกษาและตรวจสุขภาพ เบื้องต้นโดยไม่ต้องออกจากบ้าน นอกจากนี้ยังมีการใช้ เทคโนโลยีการติดตามสุขภาพผ่านอุปกรณ์สวมใส่ (wearable devices) ที่สามารถติดตามการเคลื่อนไหว อัตราการเต้นของหัวใจ และข้อมูลสุขภาพอื่นๆ แบบ เรียลไทม์ ทำให้ผู้ดูแลหรือแพทย์สามารถตรวจสอบสุขภาพ ของผู้สูงอายุจากระยะไกลได้⁽¹²⁾ ซึ่งถือเป็นต้นแบบให้ หลายประเทศนำมาปรับใช้ในการให้บริการสาธารณะ เกี่ยวกับผู้สูงอายุทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยที่มีการใช้ เทคโนโลยีในรูปแบบเดียวกัน มาปรับใช้ในการให้บริการ ด้านสาธารณสุข เพื่อสุขภาพที่ดีของคนในประเทศ เช่นเดียวกัน

ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็เป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีการใช้ AI และ internet of things (IoT) ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ในสหรัฐอเมริกา มีการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ เทคโนโลยี IoT เพื่อสร้างระบบบ้านอัจฉริยะที่สามารถดูแล ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพัง ระบบนี้สามารถเชื่อมต่อ อุปกรณ์ต่างๆ ภายในบ้าน เช่น ระบบเซ็นเซอร์ตรวจจับการล้ม การเคลื่อนไหว หรือการเปิด-ปิดประตู ผู้สูงอายุสามารถใช้ คำสั่งเสียงเพื่อสื่อสารกับระบบควบคุมบ้าน เช่น Amazon

Alexa หรือ Google Home ที่ช่วยในการแจ้งเตือนให้รับประทานยาหรือติดต่อญาติในกรณีฉุกเฉิน⁽¹³⁾ นอกจากนี้ระบบ AI ยังสามารถประเมินพฤติกรรมและแจ้งเตือนความผิดปกติให้กับครอบครัวหรือแพทย์ได้ทันที ช่วยให้ระบบการช่วยเหลือชีวิตหรือการเจ็บป่วยของผู้สูงอายุรวดเร็ว ทันเวลา และมีประสิทธิภาพในการประสานงาน

เกาหลีใต้ เป็นอีกหนึ่งประเทศที่ได้มีการลงทุนในเรื่องเทคโนโลยีสำหรับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องและมีชื่อเสียงในปัจจุบัน เนื่องจากประเทศเกาหลีใต้เผชิญปัญหาการเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกับประเทศไทย เกาหลีใต้ มีการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลที่น่าสนใจ เช่น ระบบเซ็นเซอร์อัจฉริยะที่มีการใช้เซ็นเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวในบ้านของผู้สูงอายุเพื่อตรวจสอบความปลอดภัยและป้องกันอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นภายในบริเวณบ้าน และระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการดูแลสุขภาพเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุและคาดการณ์ปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต⁽¹⁴⁾ โดยร่วมกับบริษัทเอกชนชั้นนำประเทศที่มีชื่อเสียงในการพัฒนาระบบขึ้นมาเพื่อให้บริการแก่ประชาชนผู้สูงอายุภายในประเทศเกาหลีใต้

ทั้งนี้ข้อมูลเบื้องต้นเป็นเพียงการยกตัวอย่าง เพื่อให้เห็นว่าในปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศชั้นนำได้มีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการส่งเสริมและสร้างเสริมสุขภาพและให้บริการสาธารณสุขแก่ผู้สูงอายุอย่างจริงจังเพื่อ เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยขับเคลื่อนให้พัฒนาก้าวไกล รวมถึงมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมให้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ประเทศมีการพัฒนาที่ต่อเนื่องและไม่ล้าหลัง และเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลของโลก กล่าวว่าการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม เป็นการแข่งขันในการพัฒนาประเทศของแต่ละประเทศทั่วโลกด้วยเช่นกัน กรณีตัวอย่างจากต่างประเทศที่หยิบยก เพื่อเสนอแนะให้เห็นเป็นแนวทางในการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการส่งเสริมการสร้างเสริมสุขภาพในสังคมผู้สูงอายุ ทั้งนี้ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ต้องคำนึงถึงบริบทของแต่ละประเทศ รวมถึงทรัพยากรด้านต่างๆ และความพร้อมตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามความเหมาะสม

วิจารณ์

การนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการสาธารณสุขและการสร้างเสริมสุขภาพ และใช้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เป็นทางออกที่มีประสิทธิภาพสำหรับการรับมือกับสังคมผู้สูงอายุในหลายประเทศ เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ยังช่วยลดภาระของผู้ดูแลและระบบสาธารณสุขในระยะยาว รวมไปถึงช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาระบบบริการและการสื่อสารในการส่งเสริม สร้างเสริมสุขภาพ และการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุและคนในสังคม แต่ให้บริการสาธารณสุขหรือการส่งเสริมการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อให้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเกิดขึ้นจริงและเป็นระบบเดียวกันร่วมคิดร่วมทำ⁽¹⁵⁾ คือการร่วมมือกันในทุกส่วนในสังคม เพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกันในการช่วยกันกำกับดูแลและพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีการออกกฎกติกาที่จะยอมรับในการทำงานหรือการประสานงาน และการขอความร่วมมือจากมีส่วนได้ส่วนเสียภายในสังคม ในการให้บริการสาธารณสุขร่วมกันของทุกภาคส่วน ใช้ความร่วมมือร่วมใจเกื้อกูลกัน ในการลดความขัดแย้งและความเห็นต่างที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการประสานงานการทำงาน ทำให้บริการหรือการสื่อสาร กระจายไปในทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ชุมชน หมู่บ้าน ครอบครัว กระจายจากส่วนกลางซึ่งเป็นส่วนหลัก ไปสู่หน่วยเล็กๆ รวมถึงทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนในการ ช่วยกันดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ร่วมกันโดยไม่แบ่งแยกหรือเป็นภาระความรับผิดชอบให้เป็นขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่เป็นการรับผิดชอบและดำเนินการร่วมกัน โดยมีองค์กรหลักเป็นเจ้าภาพในการดูแลระบบโดยรวม และควรมีการร่วมกันประเมินผลและปรับปรุง ในข้อตกลงความร่วมมือและการให้บริการให้เหมาะสมสำหรับสถานการณ์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของการให้บริการสาธารณสุขให้กับผู้สูงอายุ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุทุกคนในประเทศต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. การวิจัยและรายงานเกี่ยวกับประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [สืบค้นเมื่อ 25 มิ.ย. 2567]. แหล่งข้อมูล: https://ipsr.mahidol.ac.th/post_research/situation-of-the-thai-older-persons-2021/
2. Thailand Business News. ความท้าทายด้านการดูแลสุขภาพจากประชากรสูงอายุของไทย [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 2 ต.ค. 2567]. แหล่งข้อมูล: <https://www.thailand-business-news.com/health/52190-health-care-challenges-posed-thai-lands-ageing-population>
3. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. รายงานสุขภาพคนไทย 2565 [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [สืบค้นเมื่อ 25 มิ.ย. 2567]. แหล่งข้อมูล: <https://spd.moph.go.th/public-health-statistics/>
4. กรมกิจการผู้สูงอายุ. แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์; 2562.
5. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การวิจัยและรายงานเกี่ยวกับประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย ปี 2564 [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [สืบค้นเมื่อ 25 มิ.ย. 2567]. แหล่งข้อมูล: https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20230731135832_95369.pdf
6. กรมกิจการผู้สูงอายุ. การศึกษาความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสุขภาพของผู้สูงอายุ. วารสารวิจัยทางการแพทย์ 2563;29(2):112-20.
7. Smith A, Brown P. Health apps and wearable devices for aging populations: a comprehensive review. *Journal of Digital Health* 2021;8(3):220-32.
8. World Health Organization. Digital health for older adults: ensuring accessibility and equity. Geneva: World Health Organization; 2021.
9. กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สถานการณ์ผู้สูงอายุในมิติความต่างในพื้นที่ ปี 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ; 2565.
10. Mitzner TL, Boron JB, Fausset CB, Adams AE. Older adults talk technology: technology usage and attitudes. *Computers in Human Behavior* 2019;26(3):1710-21.
11. Wada I. Robot for elderly care in Japan: an overview. *Journal of Geriatric Robotics* 2020;15(3):123-37.
12. Bergstrom L. Telemedicine and elderly care: case studies from Sweden. *Health Digital Innovations* 2021; 4(12):201-19.
13. Smith M. Smart homes for the elderly: AI and IoT applications in the US. *Aging and Technology Review* 2022;8(2):34-50.
14. Korean Journal of Digital Health. AI and IoT applications in elderly care: South Korea's technological advancement. Seoul: KJDH Publishing; 2021.
15. Ansell C, Gash A. Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory* 2008;18(4):551-61.

Public Services and Health Promotion for the Elderly Through Digital Technology

Kwanhatai Nakniyom

Public Administration, Faculty of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi Province, Thailand

Abstract

Currently, societies worldwide are facing significant demographic changes, particularly the increasing number of elderly populations. This phenomenon results from advancements in medical technology and improvements in quality of life, allowing people to live longer. The elderly have become a crucial demographic for driving economic and social development. Many countries are adopting digital technologies and innovations to enhance public services, especially in promoting elderly health. The care of elderly health has become a major challenge for societies, including public administration and services. Elderly individuals often face complex health issues and require appropriate care. Public services, accessibility to these services, and healthcare access for the elderly are intricate issues involving multiple dimensions, such as health, financial stability, transportation, recreational activities, and health promotion. Therefore, public services play a vital role and must be prioritized by governments and all societal sectors to create suitable conditions and collaborations for effective elderly healthcare access. This enables elderly individuals to lead a quality life and find happiness. Several factors influence efficient access to these services, with digital technology being a notable enabler. It facilitates elderly individuals in accessing health information, self-care resources, and medical services more effectively. Integrating digital technology into public services and health promotion initiatives for the elderly presents a practical solution to aging societies. These technologies not only improve the quality of life for the elderly but also reduce the burden on caregivers and the public health system in the long term. Moreover, they help drive the development of service systems and communication to enhance health promotion and care for both the elderly and society as a whole. Collaborative efforts are necessary to achieve efficiency and success in providing public services to all elderly citizens. This involves leveraging modern and secure digital technologies to support elderly care in the future.

Keywords: public services; elderly health promotion; digital technology